

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3199/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.166/2018/2. számú végzése alaptörvényellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Csitos Eszter 6000 Kecskemét, Kisfaludy utca 8.) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.166/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az véleménye szerint ellentetes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikkével, II. cikkével., XV. cikkének (1)–(2) bekezdéseivel, valamint XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdésével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint az indítványozó kereseti kérelmében az elsőfokú bíróságtól elsődlegesen a lízingüggyel foglalkozó részvénytársaság alperessel 2009. július 28-án kötött kölcsönszerződés létre nem jöttére, másodlagosan a szerződés teljes, illetve harmadlagosan részleges érvénytelenségére hivatkozással az alperes 1 457 821 Ft megfizetésére, valamint a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadására kötelezését kérte.
- [5] Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék a 2017. május 26-án kelt 6.P.20.066/2017/11. számú ítéletével a felperes kereseti kérelmének részben helyt adott. A kölcsönszerződést évi 20,81%-os mértékű induló üzleti kamat meghatározásával érvényessé nyilvánította, kötelezte az alperest a perbeli törzskönyv, valamint a törzskönyvbe bejegyzett opciós jog, illetve elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [6] Az elsőfokú ítélettel szemben mind a felperes mind az alperes fellebbezéssel élt.
- [7] A Szegedi Ítéletábrla mint másodfokú bíróság a 2017. december 13-án hozott Pf.II.20.610/2017/7-I. számú jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, mellőzte az alperes kötelezését az opciós jog, illetve elidegenítési és terhelési tilalom törzskönyvből való törléshez szükséges nyilatkozat kiadására. Egyebekben – a per főtárgya tekintetében – az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [8] Az indítványozó felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérte.
- [9] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2018. június 5-én kelt Gfv.VII.30.166/2018/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 271. § (2) bekezdése alapján. Végzésében megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogszabályi feltételei nem állnak fenn.
- [10] A Kúria rámutatott, hogy a régi Pp. 271. § (2) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi ügyben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték a hárommillió forintot nem haladja meg. Ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik – egyebek mellett – a megállapításra irányuló perekre. A Kúria végzésének indokolása kiemeli, hogy a felperes keresete azonban – tartalmából kitűnően – ténylegesen nem megállapításra, hanem az alperes marasztalására irányul. Módosított keresetében ugyanis a felperes elsődlegesen a 2009. július 28-án kelt kölcsönszerződés létre nem jöttére, másodlagosan teljes, harmadlagosan részleges érvénytelenségére hivatkozással kérte 1 457 821 Ft megfizetésére kötelezni az alperest. A felperes által kért megállapítás erre tekintettel – a kereseti kérelmet helyesen, az régi Pp. 3. § (2) bekezdése alapján értelmezve – nem tekinthető önálló igénynek, hanem csupán, a pénzkövetelés, a marasztalásra irányuló kereset jogcímét

képezi – hangsúlyozta a Kúria. A felperes felülvizsgálati kérelmében vitatott értéknek tehát a keresetben kért marasztalás összegét, 1 457 821 Ft-ot kell tekinteni, ezért az régi Pp. 271. § (2) bekezdése értelmében a jogerős ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye. A Kúria erre figyelemmel a felülvizsgálati kérelmet az régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja alkalmazásával hivatalból elutasította.

- [11] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtitkár felhívására határidőben kiegészített. Indítványában a Kúria támadott végzésének a megsemmisítését arra tekintettel kérte, hogy az megítélése szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikkét, II. cikkét, XV. cikkének (1)–(2) bekezdéseit, valamint XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését.
- [12] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz kiegészítésben a hiánypótlásra felhívást több okból is vitatta. Az Alkotmánybíróság ehelyütt is felhívja az indítványozó figyelmét az Abtv. 52. § (4) bekezdésében és 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben foglaltakra.
- [13] Nehezményezte az indítványozó, hogy megítélése szerint olyan egyedi „régios joggyakorlatnak” az alanya, amely csak a jelen ügyben határozatot hozó ítélőtáblán valósul meg, amely határozataiban „nem hajlandó alkalmazni a közösségi jogot”. Az indítványozó álláspontja szerint, az általa megindított peres eljárás tekintetében ezért a Kúria a jogalkalmazás egyetlen meghatározó fóruma.
- [14] A panasz rögzíti, hogy a jogszabályok mindenkire kötelezőek, a bíróságnak nem áll módjában a jogszabályok normaszövegétől és céljától önkényesen eltérni. Az indítványozó álláspontja szerint a jogorvoslati jog a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra is vonatkozik, ezért a Kúria azzal, hogy nem bírálta el érdemben felülvizsgálati kérelmét, ezen alapjogának sérelmét okozta.
- [15] Az indítványozó sérelmezte, hogy a szerződés létre nem jött, illetve érvénytelenségének megállapítása iránt előterjesztett kereseti kérelmét a Kúria „kifordította” miközben – álláspontja szerint – az valójában megállapításra irányult. Érvéle szerint az érvénytelenség megállapítása esetén a jogkövetkezményről való döntés tekintetében a bíróság nincs kötve a kereseti kérelemhez, ezért, az nem is képezhetette a kereseti kérelem részét. Hivatkozott az régi Pp. 271. § (2) bekezdésére, ami alapján az értékhatárból való kizárás a megállapításra irányuló keresetekre nem vonatkozik. Az indítványozó kiemelte: azáltal, hogy a Kúria keresetét iratellenesen „kifordította”, az régi Pp. 271. § (2) bekezdése második mondatát „*contra legem*” alkalmazta, sérült a jogorvoslati jog, valamint a tisztességes eljáráshoz való joga.
- [16] Az indítványozó szerint az, hogy a Kúria más tanácsa a megállapítási keresetek körében nem dönt iratellenesen és érdemben foglalkozik a kérelemmel, az egyenlő bánásmódhoz való jogát sérti. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogrend és a jogbiztonság is sérül akkor, amikor a fél bírósághoz fordulásának joga vagy perorvoslati jog függ attól, hogy az ügyét (a Kúria) melyik tanácsa fogja tárgyalni.
- [17] Álláspontjának alátámasztására az indítványozó csatolt egy, a Kúria mint felülvizsgálat bíróság a jelen alkotmányjogi panasz ügyben el nem járt tanácsa által 2018. június 19. napján kibocsátott idéző végzést, és a jogi képviselő által benyújtott felülvizsgálati kérelmet.
- [18] Az ügyben első fokon eljáró bíróság tájékoztatta az Alkotmánybíróságot arról, hogy a támadott határozat tekintetében nincs folyamatban rendkívüli jogorvoslati eljárás.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [20] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [21] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [22] A Kúria Gfv.VII.30.166/2018/2. számú végzését 2018. június 22. napján elektronikus úton kézbesítették az indítványozó perbeli jogi képviselőjének, míg alkotmányjogi panaszát 2018. augusztus 21-én nyújtotta be

az ügyben első fokon eljáró bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Gfv.VII.30.166/2018/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.

- [23] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [24] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [25] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [26] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított alaptörvényi rendelkezések közül az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak.
- [27] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozásnak csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban sem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [28] Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény II. cikkében foglalt az emberi méltósághoz való joga, a XV. cikk (1) bekezdésében írott általános (jog)egyenlőséghez való joga és a XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalma is sérelmet szenvedett, érvei tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga vonatkoznak.
- [29] 4. Az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [30] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [31] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [32] Az indítványozó által kifejtettek lényege szerint a Kúria végzésével megfosztotta a felülvizsgálati eljárás lehetőségétől, ezáltal – álláspontja szerint – a támadott döntés sérti a jogorvoslatihoz való jogát.
- [33] Az Alkotmánybíróság a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), indokolásának [24] bekezdésében megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, amely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslatihoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe”. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatihoz való jog sérelmét az érdemi felülvizsgálati eljárás – a kúriai jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve ugyanakkor megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatihoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás esetleges elmaradása, a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg. {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [34] Az indítványozó az Alkotmánybírósághoz benyújtott egy idéző végzést, ezzel kívánván alátámasztani az eltérő kúriai gyakorlatra vonatkozó állítását. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor IV/214/2019. számú alkotmányjogi panasz ügyben benyújtott iratok alapján hivatalos tudomása van arról, hogy az indítványozó által csatolt idéző

végzést kibocsátó kúriai tanács az indítványozó által felhívott ügyben a 2018. november 15. napján kelt Pfv.V.22.493/2017/6. számú végzésével (tárgyaláson kívül) a felperes másodlagos felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította, és indokolásában a jelen ügy indítványozója által határozottan vitatott indokolás lényege megtalálható. A Kúria továbbá e végzésében rámutatott, hogy a régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja folytán a felülvizsgálati kérelmet az eljárás bármely szakában köteles elutasítani, ha felülvizsgálati kérelemnek nincs helye.

- [35] A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.22.493/2017/6. számú végzése indokolásának [10] bekezdése kimondta: „A Kúria a felperes másodlagos felülvizsgálati kérelmét a Pp. 3. § (2) bekezdése szerint értelmezte, és megállapította, hogy ténylegesen nem megállapításra, hanem a szerződés létre nem jöttére hivatkozással a befizetett összeg egy részének visszafizetésére irányul. A felperes által kért megállapítás erre tekintettel nem tekinthető önálló igénynek, hanem csupán a pénzkövetelés, a marasztalásra irányuló kereset jogcímét képezi. Ennek megfelelően valódi tárgyi keresethalmazat nem áll fenn, a szerződéses érték és a marasztalás összege nem adódik össze, és a perérték meghatározásának a Pp. 25. § (3) bekezdésében írt szabálya nem alkalmazható. A felülvizsgálati pertárgyérték megállapítása során azt az összeget kell irányadónak tekinteni, amelyhez az alkalmazni kért jogkövetkezmény alapján a fél az állítása szerint hozzájuthat, illetve amely alól – tartozása részbeni fennmaradása esetében – mentesül (Gfv.VII.30.410/2017/2., Gfv.VII.30.283/2017/2.). Ez az összeg – a felperes által előadottak szerint – 473 878 forint.”
- [36] Az indítványozó hivatkozott a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmére is, miszerint a Kúria *contra legem* jogértelmezéssel fosztotta meg a felülvizsgálati kérelme érdemi elbírálásától, és azt állította, hogy a Kúriának csak egy tanácsa értelmezi az indítványozó által vitatott módon a felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy hivatalos tudomása van a benyújtott alkotmányjogi panaszok alapján arról, hogy a Kúria több, – eltérő összetételű – felülvizsgálati tanácsa a polgári eljárásjogi dogmatika elveit követve egyaránt hozott olyan határozatokat, amelyek szerint úgy ítélte meg, hogy a megállapításra irányuló ügyek körébe a csak a „valódi” megállapítási keresetek sorolhatók, azok azonban nem, amelyeknél a megállapítás iránti kérelem valójában a vele együtt előterjesztett marasztalási igény jogalapját képezi.
- [37] Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a Kúria a támadott határozatában az indokolási kötelezettségének eleget tett-e. A kúriai végzés e határozat típusra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő részletettségű indokolást tartalmaz. A Kúria rámutatott, hogy a tárgybeli ügyben a jogalap megállapítása tekintetében a felperes kérelme eshetőleges kérelem volt. Az indítványozó elsődlegesen a szerződés létre nem jötté, másodlagosan teljes, illetve harmadlagosan a részleges érvénytelenségének megállapítása és az alperes marasztalása iránt terjesztett elő keresetet.
- [38] A Kúria határozatából következően a jelen ügyben is a(z) (összezszerű) marasztalás előfeltétele a jogalap vizsgálata, amely összefüggés a határozat indokolásában kerül kifejtésre.
- [39] Az eljárásjogi dogmatikai tételek szerint is a marasztalási kereset esetében a marasztalás jogalapjának megállapítása iránti kérelem, még ha a jogalap tekintetében vagylagos vagy eshetőleges is, nem hoz létre valódi keresethalmazatot, tehát nincs egy önálló megállapítási kereseti kérelem, amelyre vonatkozhatna az régi Pp. 271. § (2) bekezdésében a megállapítási keresetekre vonatkozó kivételes szabály. Természetesen elképzelhető, hogy kizárólag megállapítási kérelmet terjesszen elő valamely perben a felperes, például csak a szerződés létre nem jötté megállapítását kérve. A tárgybeli ügyben viszont a szerződés létre nem jötté, érvénytelensége illetőleg részleges érvénytelensége megállapítása a marasztalás előfeltételeként a jogalap vizsgálatát jelenti.
- [40] Amikor a felperes a keresetét úgy fogalmazza meg, hogy valamely jogviszony érvénytelenségének a megállapítását és az elszámolás keretében az alperes valamely meghatározott pénzösszeg megfizetésére kötelezését kéri, a per tárgya a marasztalási kérelem.
- [41] Rámutat továbbá az Alkotmánybíróság, hogy amennyiben az egységes joggyakorlat kialakítása azt indokolná, arra irányuló indítvány esetén – az Alaptörvény 25. cikkének (2) bekezdése alapján – a jogegységi határozat meghozatala a Kúria hatáskörébe tartozik.
- [42] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [43] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [44] Rámutat az Alkotmánybíróság, hogy a vizsgált kúriai végzés fejrészében a per tárgyának megjelölése, és az indokolásban a per tárgyaként megjelölt pertípus megjelölése eltérő, előbbi nyilvánvaló elírást tartalmaz.

Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.

- [45] „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét” {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [46] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [47] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.
- [48] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1369/2018.

